

Source sheet for TGS #1 "The Purpose of Creation, according to the Rambam"

- (1) כל מחשבה שהיא גורם לו לאדם לעקר עקר מעקרי התורה מזהרין אנו שלא להעלותה על לבנו ולא נסחים דעתנו לךד ונחשב ונמשך אחר הרהורי הלב. מפני שדעתו של אדם קצרה ולא כל הדעות יכולין להשיג האמת על בריו. ואם ימשך כל אדם אחר מחשבות לבו נמצא מחריב את העולם לפי קצרו דעתו. כיצד. פעמים יתור אחר עבודת כוכבים ופעמים יחשב ביהודי הבורא שמה הוא אינו. מה למעלה ומה למטה מה לפניו ומה לאחור. ופעמים בנבואה שמה היא אמת שמה היא אינה. ופעמים בתורה שמה היא מן השמים שמה אינה. ואינו יודע המדות שדין בהן עד שיגיע האמת על בריו ונמצא יוצא לידי מינות. ועל ענין זה הזהירה תורה ונאמר בה ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים". כלומר לא ימשך כל אחד מכם אחר דעתו הקצרה וינמנה שמחשבתו משגת האמת. (הלכות עבודה זרה פ"ב ה"ג)
- (2) צווי חכמים הראשונים שלא לדרש בדברים אלו אלא לאיש אחד בלבד והוא שיהיה חכם ומבין מדעתו ואחר כך מוסרין לו ראשי הפרקים ומוזיעין אותו שמך מן הדבר והוא מבין מדעתו וידע סוף הדבר ועמקו. ודברים אלו דברים עמוקים הם עד למאד ואין כל דעת ודעת ראוייה לסבלו. (הלכות יסודה התורה פ"ב ה"ב)
- (3) דע שאין טעם לבקש תכלית למציאות בכללה... כן עשויים לסבור שתכלית המציאות כולה היא רק מציאות מין האדם כדי שהוא יעבוד את האל... אבל אם עוקבים אחר דעה זאת כפי שחייבים בני דעת לעקוב אחר דעות, מתברר הפגם שבה. וזאת בכך שאומרים למי שמאמין בדעה זו: "האם הבורא יכול להביא לידי מציאות את התכלית הזאת, שהיא מציאות האדם, בלי כל ההכנות האלה, או אין הוא יכול להביאו לידי מציאות אלא אחריהן?" ואם יאמר מישהו שזה אפשר... אזי יאמר: "מה אפוא התועלת שיש לו בכל הדברים כולם אשר אינם התכלית? הלא הם למען דבר אשר אפשר שיימצא בלי כל אלה?" ואפילו אם הכול למען האדם, ותכלית האדם, כמו שנאמר, לעבוד את האל, נשאר השאלה מה התכלית בהיותו עובד. הרי הוא, יתעלה, אינו מוסיף שלמות בזה שכל מה שברא יעבוד אותו וישיגהו בהשגה אמיתית... בהכרח יגיע העניין בנתינת התכלית אל הקביעה: "כך חפץ האל" או: "כך הצריכה חכמתו." כך הוא הנכון. (מו"נ ח"ג פ"ג)
- (4) הכוונה מכל אשר בעולם על האדם (אמונות ודעות מאמר ד פ"ב)
- (5) שהדבר מגיע בסופו אל רצונו יתעלה גרידא, לפי דעה אחת... באופן שבסוף תהיה התשובה: "כך רצה הוא יתעלה," או לפי דעת אחרים "מה שחוכמתו מצריכה"... כך שבסופו של דבר תהיה התשובה: "כך הצריכה חכמתו." לכן מגיעה שרשרת כל תכלית בסופה... אל רצונו וחכמתו, אשר לגביהם הובהר, כפי דעתנו, שהם עצמותו, ושאינן רצונו וחפצו או חכמתו דברים שהם מחוץ לעצמותו, כלומר זולת עצמותו. בזאת נאמר עליו שהוא יתעלה הוא התכלית האחרונה של כל דבר. כמו כן, תכלית הכל היא להידמות אל שלמותו בהתאם ליכולות, וזאת משמעותו של רצונו אשר הוא עצמותו כפי שיובהר. ומתוך כך נאמר עליו שהוא תכלית התכליות. (מו"נ ח"א פס"ט)
- (6) נאמר: כל פעל ה' למענהו. הכינוי הזה יכול לחזור לפעול. ואם הוא חוזר לפועל יהיה פירושו: בשבית עצמותו יתעלה, כלומר רצונו, כי הוא עצמותו. (מו"נ ח"ג פ"ג)
- (7) שלמות האדם שבא יתפאר באמת היא מדרגתו של מי שהגיע להשיג את האל יתעלה כפי יכולתו ויודע כיצד היא השגתו בברואיו... לאחר אותה השגה, אותו אדם יתכוון בהתנהגותו תמיד לחסד משפט וצדקה מתוך הידמות אל מעשיו יתעלה. (מו"נ ח"ג פנ"ד)

8) שהוא הביא לידי מציאות כל חלק וחלק מחלקי העולם ושבואם לידי מציאות היה בהתאם לכוונה. זאת היא משמעות דברו וירא אלהים כי טוב. כי יודע אתה את מה שביארנו בדבר אמירתם דברה תורה כלשון בני אדם. והטוב בעינינו הוא ביטוי למה שמתאים לכוונתנו. (מו"נ ח"ג פי"ג)

9) איך תהיה הכוונה מכל אשר בעולם על האדם והנה אנחנו רואים גופו קטן ונבזה? והתיישבתי בדבר ומצאתי כי אף על פי שגופו קטן הרי נפשו יותר רחבה מן השמים והארץ שהרי ידיעתו מקיפה כל מה שבהם כן עד אשר הגיעה לידיעת מה שלמעלה מהם אשר בו קיומם כלומר הבורא יתעלה ויתקדש. (אמונות ודעות מאמר ד פ"ב)

10) בחכמת הטבע הובהר שלכל נמצא טבעי מוכרח להיות תכלית כלשהי... הטבע אינו עושה דבר לשוא, כלומר, שלכל מעשה טבעי יש בהכרח תכלית כלשהי... אחת הראיות הגדולות ביותר לחידוש העולם, בעיני מי שניחן ביושר, הוא מה שהוכח בהוכחה מופתית שלכל נמצא מן הנמצאים הטבעיים יש תכלית כלשהי, ושהיות דבר לאחד למען דבר אחר הוא ראייה לכוונת מכוון, ואין להעלות על הדעת כוונה אלא לגבי מה שמישהו יוצא. (מו"נ ח"ג פי"ג)